

Довганюк А.О.,

студентка V курсу факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Науковий керівник: Федорова О.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, м. Хмельницький

ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ

Фразеологічні засоби мови мають у собі велику частку експресії та емоцій. Саме це призвело до того, що ще з давніх-давен у вигляді крилатих висловів до нас дійшли людські знання та весь спектр емоцій та почуттів, таких як: радість та страждання, любов і ненависть, віра та безвір'я, правда та брехня, істина та ілюзія, праця та лень, чесність і обман. [3, с. 163]

Культурно-національна особливість фразеологізмів асоціюється з історичними подіями та образами. Людьми певної культури передаються із покоління в покоління лише ті фразеологізми, які співвідносяться зі стереотипами та еталонами цієї культури, як матеріальними, так і духовними. Наприклад, фразеологізми дають світорозуміння носія певної мови, відтворюючи це у культурних конотаціях. [4, с.288] Таким чином, важливо сказати, що уявлення про культурно-національний менталітет може бути повністю створене тільки за допомогою досліджень культурологічного компонента фразеологічного звороту.

Темою нашого дослідження є відображення культурних особливостей у фразеологізмах лексико-тематичної групи "відчуття", **об'єктом** – фразеологізми сучасних англійської, німецької та української мов, **предметом** – семантичні особливості фразеологізмів лексико-тематичної групи "відчуття", а **метою** – розглянути фразеологізми як засіб збереження і передачі культурної інформації.

Для кращого вивчення фразеологічних одиниць, були створені різноманітні класифікації такими науковцями як Ш. Баллі, В.В. Виноградов, В. Е. Анічков, Н.М. Шанський, А. В. Кунін тощо[4, с.288]. Кожна з вказаних класифікацій має свої позитивні та негативні аспекти, проте у даній науковій роботі для вивчення особливостей семантики фразеологічних одиниць була вибрана класифікація В. В. Виноградова. Мотивом цьому слугував той факт, що класифікація В. В. Виноградова – це важливий етап у становленні та розвитку фразеології як науки, з'ясувала систему утворення значення фразеологізму і загального відношення семантики цілого виразу до значень слів-компонентів, що його складають.

Методом суцільної вибірки було виділено близько 150 англійських, німецьких та українських фразеологізмів з 15 фразеологічних словників[1-14].

Одиниці вибірки було згруповано згідно з класифікацією відчуттів, яка була розроблена нами попередньо, тобто фразеологізми на позначення відчуттів людини було розподілено на групи за значенням: *відчуття зору, слуху, тактильне відчуття, загальне самопочуття, температурне відчуття*.

Як уже було зазначено вище, аналіз фразеологізмів німецької, англійської та української мов на позначення відчуттів людини проводиться згідно з класифікацією академіка В. В. Виноградова. Відповідно до цієї теорії, фразеологізми групуються за ознакою наявності у них повної чи часткової умотивованості та неподільності на такі типи, а саме: фразеологічні зрощення (є давно сформовані у мові, абсолютно неподільні, нерозкладні, немотивовані фразеологічні одиниці, у значенні яких "немає ніякого зв'язку, навіть потенційного, зі значенням їх компонентів" [3, с.227]), фразеологічні єдності (стійкі словосполучення, семантично неподільні і цілісні значенням, що є результатом впливу лексичних значень слів-компонентів [3, с.227]) та фразеологічні сполучення (такі стійкі мовні звороти, які не є безумовними семантичними одиницями, оскільки характеризуються певною самостійністю складових частин. [3, с.227]).

До *фразеологічних зрощень* категорії *тактильних відчуттів* людини можна віднести такий фразеологізм як *to make one's flesh creep* (англ.); *ахіллесова п'ята* (укр.); *Achillesferse* (нім.).[1-14]

До *фразеологічних єдностей* можна віднести такі вирази як *as soft as a baby bottom; Goose flesh\Goose pimples* (англ.); *як дзвін* (укр.); *die Gänsehaut* (нім.) [3-10]

Фразеологічні сполучення: *(as) hard as a rock; (as) tough as steel* (англ.); *м'який як шовк* (укр.); *so weich wie Samt* (нім.) [1-14]

Такі фразеологічні вирази *температурних відчуттів*, як *hot as Hades; hot as Hell* (англ.); *циганське тепло* (укр.); *heiß wie die Hölle* (нім.) за своєю семантикою відносяться до *фразеологічних зрощень*. Фразеологізми *chilled to the marrow; chilled to the bone* (англ.); *бабине літо* (укр.); *die Hundekälte* (нім.) є *фразеологічними єдностями*. А ось такі вирази як *as cold as ice; warm as toast* (англ.); *heiß wie in einem Backofen* (нім.); *хоч собак гони* (укр.) класифікуються до групи *фразеологічних сполучень*. [1-14]

До групи *фразеологічних зрощень слухових відчуттів* відносяться такі фразеологізми як *a frog in the throat; raise Hell* (англ.); *як у вусі* (укр.); *j-m den Schnabel das Maul stopfen* (нім.). Група *фразеологічних єдностей* представлена виразами: *at the top of someone's voice; squeal (or yell) like a stuck pig* (англ.); *wie ein Grab schweigen* (нім.); *розв'язувати язик* (укр.) До *фразеологічних сполучень слухових відчуттів* можуть бути віднесені вирази *turn a deaf ear; to yell one's head off* (англ.); *Kräht der Hahn laut auf dem Mist, so weiß man, dass es Morgen ist* (нім.); *зірватися з голосу* (укр.) [1-14]

Фразеологічні зрощення зорових відчуттів: *like two peas in a pod; spick*

and span (англ.); як скло (укр.); *blass wie eine wandelnde Leiche* (нім.).

Фразеологічні єдності: *to turn a blind eye to; catch someone's eye* (англ.); Як у віночку (укр.); *so blind wie eine Fledermaus* (нім.). А також фразеологічні сполучення, такі як: *pretty as a picture; (as) dark as a pitch* (англ.); глуна (глуха) ніч (укр.); *am hellerlichten Tage* (нім.); [1-14]

Фразеологізми відчуття загального самопочуття *in Abraham's bosom; go to Davy Jones's locker* (англ.); *aus dem letzten Loch pfeifen* (нім.); *перепастися на смик, канути в Лету* (укр.) можна віднести до фразеологічних зрощень. Вирази типу *have one foot in the grave; safe and sound* (англ.); *aus den Socken kippen* (нім.); *духу пускатись* (укр.) відносяться до групи фразеологічних єдностей. Фразеологічні сполучення можуть бути представлені такими виразами: *catch a cold; fit as a fiddle* (англ.); *ein Strich in der Landschaft sein* (нім.); *чмелів слухати* (укр.) [1-14]

Підводячи підсумки, варто вказати, що для аналізу семантики фразеологізмів нами було вирішено взяти за основу класифікацію В. В. Виноградова, що поділяє фразеологізми на фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення. Методом суцільної вибірки було виділено близько 150 різноманітних фразеологізмів з лексико-тематичної групи "відчуття людини" (тактильні, температурні, зорові, слухові та відчуття загального самопочуття), які у подальшому були класифіковані у групи фразеологічних зрощень, єдностей та сполучень згідно з основним критерієм поділу. Так, нами було доведено, що основна функція фразеологізмів – не іменування предметів, а характеристика їх у певному плані.

Отже, фразеологія засвідчує культуру носія мови, так як вона уже містить у собі національно-культурний компонент. Національно-культурний компонент можна легко визначити у мові, тому що він має у своєму складі безліч факторів, які є взаємопов'язані: історію народу, традиції, спосіб життя і характер тощо.

Список використаних джерел:

1. Бинович Л. Э. и Гришин Н. Н. Немецко-русский фразеологический словарь. Под ред. д-ра Малиге-Клаппенбах и К. Агрикола. Изд. 2-е, испр. И доп. М.: Русский язык, 1975. 656 с.
2. Бинович Леонид Эдуардович Немецко-русский фразеологический словарь. Государственное издательство иностранных и национальных словарей Москва, В-71, Б. Калужская, 15.
3. Виноградов В. В. Лексикология и лексикография. Избранные труды// Лексикология и лексикография. М. : Наука, 1977. 310с.
4. Иванова Е.В. Лексикология и фразеология современного языка. М.: Издательский центр "Академия", 2011. 352 с.
5. Cambridge Dictionary // Cambridge University Press. 2018. URL: <https://dictionary.cambridge.org/us/>.

6. Collins Cobuild English Language Dictionary. Longman: HarperCollins Publishers, 1993. 1703 p.
7. English Oxford Living Dictionaries // Oxford University Press. 2018. URL: <https://en.oxforddictionaries.com>.
8. Krohn K. Hand und Fuss: eine kontrastive Analyse von Phraseologismen im Deutschen und Schwedischen. - Goteborg, 1994.
9. Longman Dictionary of Contemporary English. Longman : Longman Group Ltd, 2000. 1668 p.
10. Longman Idioms Dictionary. Harlow : Addison Wesley Longman Ltd, 2000. 3rd impression. 398 p.
11. Luger H. Satzwertige Phraseologismen: eine pragmalinguistische Untersuchung/ H. Lüger. – Wien : Edition Praesens, 1999.
12. McCarthy M., Walter E. Cambridge International Dictionary of Idioms (CIDI). Cambridge University Press, UK, 1999. 433p.
13. Oxford Dictionary of Current Idiomatic English. Vol. 2 Oxford University Press, 1988.
14. Oxford Dictionary of Idioms United Kingdom Oxford University Press, 2004. 340 p.

Дорошина В.В.,
магістрант ПВНЗ «Київського
університету культури»,
Науковий керівник: Зайцева І.Є.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
м. Київ

ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ЯК ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ АКТОРА

Будь-яка людина знає, що таке емоції, проте описати і пояснити їх не завждиздатна. І це не дивно, оскільки й дотепер проблема емоцій в науці залишається загадковою й багато в чому незрозумілою, хоча їхня роль у керуванні поведінкою людини велика.

Емоції й почуття, виконуючи різні функції, беруть участь у керуванні поведінкою людини як невимушений компонент, втручаючись у нього як на стадії усвідомлення потреби й оцінки ситуації, так і на стадії ухвалення рішення та оцінки досягнутого результату. Тому розуміння механізмів керування поведінкою вимагає розуміння й емоційної та почуттєвої сфери людини, її ролі в цьому керуванні.

Наприклад, В. Джемс ще наприкінці ХІХ ст. вказував на те, що „у багатьох німецьких посібниках із психології глави про емоції являють собою просто словники синонімів. Але для плідної розробки того, що є очевидним, є